

## **Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers**

GEWONE ZITTING 1989-1990

2 APRIL 1990

### **WETSONTWERP**

**houdende goedkeuring van de  
overeenkomst tussen de  
Belgisch-Luxemburgse Economische  
Unie en de Republiek Boeroendi  
inzake de wederzijdse  
bevordering en bescherming  
van investeringen, ondertekend  
te Brussel op 13 april 1989**

### **MEMORIE VAN TOELICHTING**

DAMES EN HEREN,

De oorsprong van het Akkoord dat U wordt voorgelegd, gaat terug tot 1971.

Het is het resultaat van dermate moeizame onderhandelingen dat deze verschillende malen op een dood spoor belandden. Het Akkoord kon uiteindelijk op 13 april 1989 ondertekend worden tijdens het officieel bezoek aan België van de Boeroendese Eerste Minister, de heer Adrien Sibomana.

Dit Akkoord heeft tot doel een conventioneel kader van normen vast te leggen met het oog op zowel de wederzijdse aanmoediging als de bescherming van investeringen tussen de BLEU en Boeroendi. Het leek aangewezen dit Akkoord af te sluiten omdat de BLEU reeds een aantal gelijkaardige akkoorden met andere landen van dezelfde geografische sector (Zaire, Rwanda, Kameroen, Liberia) heeft ondertekend en omdat het noodzakelijk was onze kandidaat-investeerders op dezelfde voet te plaatsen.

Het Akkoord tussen de BLEU en Boeroendi richt een bevredigend beschermingssysteem op. Het bevat verschillende bepalingen die aan de traditionele eisen van de BLEU terzake tegemoet komen en die van het

## **Chambre des Représentants de Belgique**

SESSION ORDINAIRE 1989-1990

2 AVRIL 1990

### **PROJET DE LOI**

**portant approbation de la  
convention entre l'Union économique  
belgo-luxembourgeoise et la  
République du Burundi  
concernant l'encouragement  
et la protection reciproques des  
investissements, signée à  
Bruxelles le 13 avril 1989**

### **EXPOSE DES MOTIFS**

MESDAMES, MESSIEURS,

L'origine de la Convention qui vous est soumise, remonte à 1971.

Elle est le résultat de négociations à ce point laborieuses qu'elles se trouvèrent dans l'impasse à plusieurs reprises. Elle a néanmoins pu être signée le 13 avril 1989, à l'occasion de la visite officielle en Belgique du premier ministre burundais, M. Adrien Sibomana.

Cette Convention a pour but de fixer un cadre conventionnel et par là-même, des normes visant tant à encourager des investissements réciproques entre l'UEBL et le Burundi, qu'à les protéger. Sa conclusion se justifiait par le fait qu'il existe déjà un certain nombre de conventions similaires entre l'UEBL et d'autres pays de la même zone géographique (Zaire, Rwanda, Cameroun, Libéria) et qu'il importait de placer nos candidats-investisseurs au Burundi dans la même situation.

La Convention entre l'UEBL et la République du Burundi met en place un système de protection satisfaisant. Elle présente nombre d'acquis correspondant aux exigences traditionnellement émises par l'UEBL

Akkoord een erg volledig verdragsinstrument maken.

Onder die voordelen moge verwezen worden naar :  
— het feit dat zowel rechtstreekse als onrechtstreekse investeringen bedoeld zijn (art. 1);

— de toepassing van een billijke en rechtvaardige behandeling, gelijkwaardig aan die van de meest begunstigde natie (art. 3);

— de betaling in omwisselbare munt, de storting zonder uitstel en de vrije transfer van alle vergoedingen in geval van onteigening, nationalisatie of welke andere soortgelijke maatregel ook (art. 4);

— de vrije transfer van de financiële middelen die betrekking hebben op investeringen (art. 5);

— de erkenning van het mechanisme van de subrogatie ten voordele — voor wat België betreft — van de Nationale Delcreditedienst (art. 6);

— het beroep op internationale arbitrage voor de regeling van bepaalde geschillen, alsook de verwijzing naar de regels en beginselen van internationaal recht (art. 8 en art. 9).

*De Minister van Buitenlandse Zaken,*

Mark EYSKENS

*De Minister van Buitenlandse Handel,*

R. URBAIN

en la matière et qui en font un instrument contractuel très complet.

Parmi ces avantages, l'on peut mentionner :

— la couverture des investissements tant directs qu'indirects (art. 1);

— l'application d'un traitement juste et équitable qui est équivalent à celui de la nation la plus favorisée (art. 3);

— le paiement en monnaie convertible, le versement sans délai et le libre transfert de toute indemnité en cas d'expropriation, nationalisation ou de toute autre mesure similaire (art. 4);

— la liberté de transfert des avoirs financiers relatifs aux investissements (art. 5);

— la reconnaissance du mécanisme de la subrogation en faveur — en ce qui concerne la Belgique — de l'Office National du Ducroire (art. 6);

— le recours pour le règlement de certains litiges, à l'arbitrage international, ainsi que la référence aux règles et principes du droit international (art. 8 et 9).

*Le Ministre des Affaires étrangères,*

Mark EYSKENS

*Le Ministre du Commerce extérieur,*

R. URBAIN

**VOORONTWERP VAN WET**  
**onderworpen aan het advies van de Raad van State**

---

**Voorontwerp van wet houdende goedkeuring  
 van de overeenkomst tussen de  
 Belgisch-Luxemburgse Economische Unie  
 en de Republiek Boeroendi inzake de wederzijdse  
 bevordering en bescherming van investeringen,  
 ondertekend te Brussel op 13 april 1989**

---

Enig artikel

De Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Republiek Boeroendi inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 13 april, zal volkomen uitwerking hebben.

**AVANT-PROJET DE LOI**  
**soumis à l'avis du Conseil d'Etat**

---

**Avant-projet de loi portant approbation de la  
 convention entre l'Union économique  
 belgo-luxembourgeoise et la République  
 du Burundi concernant l'encouragement et la  
 protection reciproques des investissements,  
 signée à Bruxelles le 13 avril 1989**

---

Article unique

La Convention entre L'Union économique belgo-luxembourgeoise et la République du Burundi concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, signée à Bruxelles le 13 avril 1989, sortira son plein et entier effet.

## ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 14 februari 1990 door de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « houdende goedkeuring van de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Republiek Boeroendi inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 13 april 1989 », heeft op 28 februari 1990 het volgend advies gegeven :

De bekendgemaakte tekst van de Nederlandse vertaling van het verdrag, die is gemaakt overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van de wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en inwerkingtreden van wetten en verordeningen, zou moeten worden voorafgegaan door het woord « vertaling ». De originele rechtsgeldige tekst is namelijk de in het Frans gestelde tekst.

De kamer was samengesteld uit

de Heren :

J.-J. STRYCKMANS, *kamervoorzitter*;

C.-L. CLOSSET,  
J.-C. GEUS, *staatsraden*;

F. RIGAUX,  
F. DELPEREE, *assessoren van de afdeling wetgeving*;

Mevrouw :

J. GIELISSEN, *toegevoegd griffier*.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de Heer J.-J. STRYCKMANS.

Het verslag werd uitgebracht door de Heer J. REGNIER, auditeur.

*De Griffier,*

J. GIELISSEN

*De Voorzitter,*

J.-J. STRYCKMANS

## AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre des Affaires étrangères, le 14 février 1990, d'une demande d'avis sur un projet de loi « portant approbation de la Convention entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la République du Burundi concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, signée à Bruxelles le 13 avril 1989 », a donné le 28 février 1990 l'avis suivant :

Il conviendrait de faire précéder la publication de la traduction néerlandaise du traité, établie conformément à l'article 8, alinéa 1<sup>er</sup>, de la loi du 31 mai 1961 relative à l'emploi des langues en matière législative, à la présentation, à la publication et à l'entrée en vigueur des textes légaux et réglementaires, du mot « traduction », le texte original faisant foi étant le texte rédigé en langue française.

Le chambre était composée de

Messieurs :

J.-J. STRYCKMANS, *président de chambre*;

C.-L. CLOSSET,  
J.-C. GEUS, *conseillers d'Etat*;

F. RIGAUX,  
F. DELPEREE, *assesseurs de la section de législation*;

Madame :

J. GIELISSEN, *greffier assumé*.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de Monsieur J.-J. STRYCKMANS.

Le rapport a été présenté par Monsieur J. REGNIER, auditeur.

*Le Greffier,*

J. GIELISSEN

*Le Président,*

J.-J. STRYCKMANS

**WETSONTWERP**

**BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN,**

*Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,*  
ONZE GROET.

Op voordracht van Onze Minister van Buitenlandse Zaken en van Onze Minister van Buitenlandse Handel,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Buitenlandse Zaken en Onze Minister van Buitenlandse Handel zijn gelast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Enig artikel

De Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Republiek Boeroendi inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 13 april 1989, zal volkomen uitwerking hebben.

Gegeven te Brussel, 23 maart 1990.

**BOUDEWIJN**

VAN KONINGSWEGE :

*De Minister van Buitenlandse Zaken,*

Mark EYSKENS

*De Minister van Buitenlandse Handel,*

R. URBAIN

**PROJET DE LOI**

**BAUDOUIN, ROI DES BELGES,**

*A tous, présents et à venir, SALUT.*

Sur la proposition de Notre Ministre des Affaires étrangères et de Notre Ministre du Commerce extérieur,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre des Affaires étrangères et Notre Ministre du Commerce extérieur sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

Article unique

La Convention entre l'Union économique belgo-luxembourgeoise et la République du Burundi concernant l'encouragement et la protection réciproques des investissements, signée à Bruxelles le 13 avril, 1989 sortira son plein et entier effet.

Donné à Bruxelles, le 23 mars 1990.

**BAUDOUIN**

PAR LE ROI :

*Le Ministre des Affaires étrangères,*

Mark EYSKENS

*Le Ministre du Commerce extérieur,*

R. URBAIN

(VERTALING)

**OVEREENKOMST TUSSEN DE  
BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE  
UNIE EN DE REPUBLIEK BOEROENDI  
INZAKE DE WEDERZIJDE BEVORDERING EN  
BESCHERMING VAN INVESTERINGEN**

De Regering van het Koninkrijk België, krachtens bestaande overeenkomsten mede uit naam van het Groothertogdom Luxemburg, en

De Regering van de Republiek Boeroendi,

Verlangende hun economische samenwerking te versterken door het scheppen van gunstige voorwaarden voor de verwezenlijking van investeringen door onderdanen van een der Overeenkomstsluitende Partijen op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij;

Overwegende dat een dergelijke overeenkomst het economisch privé-initiatief kan aanmoedigen en het vertrouwen op het gebied van investeringen kan versterken;

Erkennende dat discriminatie, door een der Overeenkomstsluitende Partijen op grond van nationaliteit toegepast ten opzichte van investeringen, welke door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij op haar grondgebied worden verricht, onverenigbaar is met een stabiel investeringskader of met het optimaal en efficiënt benutten van economische middelen;

zijn overeengekomen als volgt :

**Artikel 1**

*Begripsomschrijvingen*

Voor de toepassing van deze Overeenkomst betekent :

1. « Investeerders » :

a) elk natuurlijk persoon die volgens de Belgisch-Luxemburgse of Boeroendese wetgeving burger is van, respectievelijk, het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Boeroendi;

b) elk rechtspersoon die wordt opgericht in overeenstemming met de Belgische, Luxemburgse of Boeroendese wetgeving en die zijn maatschappelijke zetel respectievelijk op het grondgebied van het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Boeroendi heeft.

2. « Investerings » : elke rechtstreekse of onrechtstreekse kapitaalbreng of elke vorm van activa die worden geïnvesteerd of geherinvesteerd in een onderneming van welke economische sector ook.

Als investeringen in de zin van deze Overeenkomst gelden namelijk, maar niet uitsluitend :

a) roerende en onroerende goederen, evenals alle andere zakelijke rechten als hypotheeken, panden, zakelijke zekerheden, vruchtgebruik en gelijkaardige rechten;

b) aandelen, winstbewijzen en alle andere vormen van deelneming in ondernemingen;

c) obligaties uitgegeven door ondernemingen, vorderingen en rechten uit hoofde van enige prestatie met economische waarde;

d) rechten van intellectuele en industriële eigendom, waaronder auteursrechten, octrooien, merken, handelsnamen, technische procedés en handelszaken;

e) publiekrechtelijke of contractuele concessies, met inbegrip van concessies op het gebied van landbouwonderzoek

**CONVENTION ENTRE L'UNION ECONOMIQUE  
BELGO-LUXEMBOURGEOISE ET LA  
REPUBLIQUE DU BURUNDI CONCERNANT  
L'ENCOURAGEMENT ET LA PROTECTION  
RECIPROQUES DES INVESTISSEMENTS**

Le Gouvernement du Royaume de Belgique, agissant tant en son nom qu'en celui du Grand-Duché de Luxembourg, en vertu d'accords existants, et

Le Gouvernement de la République du Burundi,

Désireux de renforcer leur coopération économique en créant les conditions favorables à la réalisation d'investissements par des ressortissants de l'une des Parties contractantes sur le territoire de l'autre Partie contractante,

Considérant qu'une telle convention est de nature à stimuler les initiatives économiques privées et à renforcer la confiance dans le domaine des investissements,

Reconnaissant que la discrimination, exercée par l'une ou l'autre des Parties contractantes, sur la base de la nationalité, à l'encontre d'investissements effectués sur son territoire par des investisseurs de l'autre Partie contractante, est incompatible avec tout cadre d'investissement stable ou avec toute utilisation optimale et efficace des ressources économiques,

Sont convenus de ce qui suit :

**Article 1**

*Définitions*

Pour l'application de la présente Convention :

1. Le terme « investisseurs » désigne :

a) toute personne physique qui, selon la législation belge, luxembourgeoise ou burundaise est considérée respectivement comme citoyen du Royaume de Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg ou de la République du Burundi;

b) toute personne morale constituée conformément à la législation belge, luxembourgeoise ou burundaise et ayant son siège social respectivement sur le territoire du Royaume de Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg ou de la République du Burundi.

2. Le terme « investissements » désigne tout apport direct ou indirect de capital ainsi que tout élément d'actif quelconque, investis ou réinvestis dans tout établissement de quelque secteur d'activité économique que ce soit.

Sont considérés notamment, mais pas exclusivement, comme des investissements au sens de la présente Convention :

a) les biens mobiliers et immobiliers ainsi que tous autres droits réels tels que hypothèques, gages, sûretés réelles, usufruits et droits similaires;

b) les actions, parts sociales et toutes autres formes de participation dans des sociétés;

c) les obligations émises par des entreprises, les créances et droits à toute prestation ayant une valeur économique;

d) les droits de propriété intellectuelle et industrielle, en ce compris les droits d'auteur, brevets, marques, noms commerciaux, procédés techniques et les fonds de commerce;

e) les concessions de droit public ou contractuelles, y compris les concessions dans le domaine de la recherche

en van de ontginning of winning van natuurlijke rijkdommen.

3. « Inkomsten » : alle bedragen welke voortvloeien uit een investering, namelijk, maar niet uitsluitend : winsten, interesten, kapitaalaangroei, dividenden, royalties en andere vergoedingen.

Veranderingen van de vorm waarin activa en kapitalen zijn geïnvesteerd of geherinvesteerd brengen hun kwalificaties als « investeringen » als bedoeld in deze Overeenkomst niet in het gedrang.

## Art. 2

### *Bevordering van investeringen*

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij moedigt investeringen door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij aan en laat zodanige investeringen, alsmede alle daarmee verband houdende activiteiten, op haar grondgebied toe in overeenstemming met haar wetgeving.

2. Elke Overeenkomstsluitende Partij laat met name het sluiten en uitvoeren van licentiecontracten en akkoorden tot commerciële, administratieve of technische bijstand toe, voor zover deze activiteiten verband houden met de in het eerste lid bedoelde investeringen.

3. Deze Overeenkomst is van toepassing op de investeringen en daarmee verband houdende activiteiten welke op het grondgebied van een Overeenkomstsluitende Partij door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij worden verricht, zelfs voor de inwerkingtreding van de Overeenkomst.

## Art. 3

### *Bescherming van de investeringen*

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe op haar grondgebied een billijke en rechtvaardige behandeling van de rechtstreekse of onrechtstreekse investeringen door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij en van de daarmee verband houdende activiteiten te waarborgen.

2. Deze investeringen en activiteiten genieten een voortdurende zekerheid en bescherming, met uitsluiting van elke ongerechtvaardigde of discriminatoire maatregel, die in rechte of in feite het beheer, de instandhouding, het gebruik, het genot of de liquidatie ervan zou kunnen belemmeren.

3. De in de eerste twee leden gewaarborgde behandeling en bescherming zijn niet minder gunstig dan die welke de onderdanen van het gastland van de investering genieten. Zij zijn in elk geval ten minste gelijk aan die welke investeerders van de meest begunstigde natie genieten en mogen in geen geval minder gunstig zijn dan die welke door het internationaal recht zijn erkend.

## Art. 4

### *Eigendombetrovende of -beperkende maatregelen*

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe geen eigendombetrovende of -beperkende maatregelen noch

agricole, de l'extraction ou de l'exploitation de ressources naturelles.

3. Le terme « revenus » désigne tout montant produit par un investissement c'est-à-dire notamment, mais pas exclusivement : les bénéfices, les intérêts, les accroissements de capital, les dividendes, les royalties et autres rémunérations.

Aucune modification de la forme dans laquelle les avoirs et les capitaux sont investis ou réinvestis n'affecte leur caractère d'« investissements » au sens de la présente Convention.

## Art. 2

### *Promotion des investissements*

1. Chaque Partie contractante encourage et admet sur son territoire, en conformité avec sa législation, les investissements effectués par des investisseurs de l'autre Partie contractante ainsi que toutes les activités y afférentes.

2. En particulier, chaque Partie contractante autorise la conclusion et l'exécution de contrats de licence et de conventions d'assistance commerciale, administrative ou technique, pour autant que ces activités soient en rapport avec les investissements visés au paragraphe 1.

3. La présente Convention s'applique aux investissements et activités y afférentes, entrepris sur le territoire de chaque Partie contractante par des investisseurs de l'autre Partie contractante même avant son entrée en vigueur.

## Art. 3

### *Protection des investissements*

1. Chaque Partie contractante s'engage à assurer sur son territoire un traitement juste et équitable aux investissements directs ou indirects, ainsi qu'aux activités y afférentes, entrepris par des investisseurs de l'autre Partie contractante.

2. Ces investissements et activités jouissent d'une sécurité et d'une protection constantes, excluant toute mesure injustifiée ou discriminatoire qui pourrait entraver, en droit ou en fait, leur gestion, leur entretien, leur utilisation, leur jouissance ou leur liquidation.

3. Le traitement et la protection garantis aux paragraphes 1 et 2 ne sont pas moins favorables que ceux dont jouissent les ressortissants de l'Etat hôte de l'investissement. Ils sont en tout cas au moins égaux à ceux dont jouissent les investisseurs de la nation la plus favorisée et ne peuvent en aucun cas être moins favorables que ceux reconnus par le droit international.

## Art. 4

### *Mesures privatives et restrictives de propriété*

1. Chaque Partie contractante s'engage à ne prendre aucune mesure privative ou restrictive de propriété, ni aucune

andere maatregelen met een gelijkaardige uitwerking te treffen ten aanzien van investeringen op haar grondgebied, tenzij in uitzonderlijke gevallen wanneer zulks noodzakelijk is voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationaal belang, en wanneer de volgende voorwaarden vervuld zijn :

a) de maatregelen worden genomen volgens een wettelijke procedure;

b) ze zijn noch discriminatoir, noch strijdig met een bijzondere Overeenkomst als bedoeld in artikel 7, derde lid;

c) ze gaan vergezeld van de betaling van een aangepaste en reële schadeloosstelling.

2. Een schadeloosstelling als bedoeld in het eerste lid sub c) dient te beantwoorden aan de handelswaarde van de desbetreffende investeringen daags voor het tijdstip waarop de maatregelen zijn getroffen of bekendgemaakt. Wanneer een investering geen handelswaarde heeft of wanneer de betrokken investeerder aantoonbaar dat de handelswaarde van de onteigende investeringen lager is dan hun werkelijke en objectieve waarde, wordt de schadeloosstelling vastgesteld op grond van deze laatste waarde.

De schadeloosstelling wordt onverwijld betaald in de munt van de Staat waarvan de betrokken investeerder onderdaan is of in enige andere inwisselbare munt.

Ze moet werkelijk realiseerbaar zijn en vanaf de datum van onteigening een lopende rente opleveren tegen een redelijk handelstarief. Ze dient vrijelijk te kunnen worden overgemaakt.

3. De investeerders van elke Overeenkomstsluitende Partij waarvan de investeringen schade zouden lijden naar aanleiding van een oorlog of een ander gewapend conflict, van een nationale noodtoestand, onlusten of oproer die op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij voorkomen, genieten vanwege deze laatste een behandeling die niet discriminatoir en ten minste gelijk is aan die welke aan investeerders van de meest begunstigde natie wordt verleend wat de teruggaven, vergoedingen, compensaties en andere schadeloosstellingen betreft. De in overeenstemming met dit lid verschuldigde schadeloosstelling zal overeenkomstig de bepalingen van lid 2 worden betaald.

4. De in de leden 1, 2 en 3 bedoelde behandeling is toepasselijk op investeerders van elke Overeenkomstsluitende Partij die onder om het even welke vorm rechtstreeks of onrechtstreeks deel hebben in welke onderneming ook op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij.

5. De behandeling zal in ieder geval ten minste gelijk zijn aan die welke het gastland van de betrokken investering aan zijn onderdanen toekent en mag niet minder gunstig zijn dan die welke de investeerders van de meest begunstigde natie genieten en dan die welke het internationaal recht verleent.

#### Art. 5

##### *Overmakingen*

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij garandeert aan de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij, in verband met de investeringen op haar grondgebied, de vrije overmaking van hun activa, en inzonderheid, maar niet uitsluitend van :

a) de inkomsten als bedoeld in artikel 1, derde lid;

b) de gelden die nodig zijn voor de terugbetaling van regelmatig aangevane leningen;

andere maatregelen met een effect vergelijkbaar met dat van de investeringen op zijn grondgebied, tenzij in uitzonderlijke gevallen wanneer zulks noodzakelijk is voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationaal belang, en wanneer de volgende voorwaarden vervuld zijn :

a) de maatregelen worden genomen volgens een wettelijke procedure;

b) ze zijn niet discriminatoir, niet contrair aan een particulier overeenkomstig artikel 7, § 3;

c) ze zijn assorties van disposities voorzienend van een adequate en effectieve schadevergoeding.

2. De schadevergoeding bedoeld in paragraaf 1 c) vertegenwoordigt de marktwaarde van de investeringen op de dag van de maatregelen, of, indien de maatregelen worden genomen op een dag waarop de markt gesloten is, op de dag van de opening van de markt na de maatregelen. Bovendien, wanneer een investering geen marktwaarde heeft of wanneer de betrokken investeerder aantoonbaar dat de marktwaarde van de onteigende investeringen lager is dan hun werkelijke en objectieve waarde, wordt de schadevergoeding vastgesteld op basis van deze laatste waarde.

De schadevergoeding wordt betaald in de munteenheid van de Staat waarvan de betrokken investeerder onderdaan is of in elke andere wettelijke munteenheid.

Ze moet werkelijk realiseerbaar zijn en vanaf de datum van onteigening een lopende rente opleveren tegen een redelijk handelstarief. Ze dient vrijelijk te kunnen worden overgemaakt.

3. De investeerders van elke Overeenkomstsluitende Partij waarvan de investeringen schade zouden lijden naar aanleiding van een oorlog of een ander gewapend conflict, van een nationale noodtoestand, onlusten of oproer die op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij voorkomen, genieten vanwege deze laatste een behandeling die niet discriminatoir en ten minste gelijk is aan die welke aan investeerders van de meest begunstigde natie wordt verleend wat de teruggaven, vergoedingen, compensaties en andere schadevergoedingen betreft. De in overeenstemming met dit lid verschuldigde schadevergoeding zal overeenkomstig de bepalingen van lid 2 worden betaald.

4. De in de leden 1, 2 en 3 bedoelde behandeling is toepasselijk op investeerders van elke Overeenkomstsluitende Partij die onder om het even welke vorm rechtstreeks of onrechtstreeks deel hebben in welke onderneming ook op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij.

5. De behandeling zal in ieder geval ten minste gelijk zijn aan die welke het gastland van de betrokken investering aan zijn onderdanen toekent en mag niet minder gunstig zijn dan die welke de investeerders van de meest begunstigde natie genieten en dan die welke het internationaal recht verleent.

#### Art. 5

##### *Transfers*

1. Eu égard aux investissements effectués sur son territoire, chaque Partie contractante garantit aux investisseurs de l'autre Partie contractante le libre transfert de leurs avoirs et notamment, mais pas exclusivement :

a) des revenus tels que visés à l'article 1, § 3;

b) des sommes nécessaires au remboursement d'emprunts régulièrement contractés;

c) de opbrengst van schuldinvorderingen of van de gehele of gedeeltelijke liquidatie van de investering;

d) de ingevolge artikel 4 betaalde schadeloosstellingen.

2. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe de nodige vergunningen af te leveren om ervoor te zorgen dat de overmakingen onverwijld kunnen gebeuren zonder andere taksen of kosten dan de gebruikelijke bankkosten.

Wordt geacht « onverwijld » te geschieden in de zin van dit artikel iedere overmaking die plaatsvindt binnen de tijd die normaal vereist is voor het vervullen van de overmakingsformaliteiten. Deze tijd wordt gerekend vanaf de datum waarop een aanvraag ter zake is ingediend en mag in geen geval twee maanden overschrijden.

3. De in het eerste lid bedoelde overmakingen gebeuren tegen de wisselkoers die van toepassing is op de datum van de overmaking overeenkomstig de geldige reglementering van het deviezenverkeer naargelang van de aard van de verrichting.

4. De in het eerste, tweede en derde lid bedoelde behandeling mag niet minder gunstig zijn dan die welke aan investeerders van de meestbegunstigde natie in soortgelijke omstandigheden wordt toegekend.

#### Art. 6

##### *Subrogatie*

1. Indien vergoedingen aan een investeerder van één der Overeenkomstsluitende Partijen worden betaald krachtens een wettelijke of contractuele verzekering van investeringen tegen niet-commerciële risico's, erkent de andere Overeenkomstsluitende Partij de subrogatie van de verzekeraar in de rechten van de schadeloosgestelde investeerder.

2. Overeenkomstig de verzekering die aan de betrokken investering werd verleend, is de verzekeraar gerechtigd alle rechten uit te oefenen die de investeerder zou hebben kunnen uitoefenen indien de verzekeraar hem niet, door middel van subrogatie, had vervangen.

3. Elk geschil tussen een Overeenkomstsluitende Partij en de Verzekeraar van een investeerder van de andere Overeenkomstsluitende Partij zal overeenkomstig de bepalingen van artikel 8 van deze Overeenkomst worden geregeld.

#### Art. 7

##### *Andere verplichtingen*

1. Deze overeenkomst doet geen afbreuk aan :

- a) de wetten, voorschriften, administratieve procedures of gewoonten en administratieve of gerechtelijke beslissingen van een der Overeenkomstsluitende Partijen;
- b) de internationale juridische verplichtingen;
- c) de door een der Overeenkomstsluitende Partijen aangegane verbintenissen, met inbegrip van die welke voorkomen in een bijzonder investeringsakkoord of in een investeringsvergunning, ongeacht of deze reeds bestonden op het ogenblik van de inwerkingtreding.

2. Als een kwestie in verband met een investering niet alleen door deze Overeenkomst maar ook door een der in het eerste lid bedoelde bepalingen wordt geregeld, dan kunnen de investeerders zich altijd beroepen op de bepalingen die voor hen het gunstigst zijn.

c) des produits de recouvrement de créances, de liquidation totale ou partielle des investissements;

d) des indemnités payées en exécution de l'article 4.

2. Chaque Partie contractante s'engage à accorder les autorisations nécessaires pour assurer sans délai l'exécution des transferts et ce, sans autres taxes ou frais que les frais bancaires usuels.

Est considéré comme effectué « sans délai » au sens du présent article, tout transfert qui a lieu dans le délai normalement nécessaire à l'accomplissement des formalités de transfert. Le délai commencera à courir à la date de l'introduction d'une demande y afférente et ne devra en aucun cas dépasser deux mois.

3. Les transferts visés au paragraphe 1 sont effectués au taux de change applicable à la date du transfert en vertu de la réglementation de change en vigueur selon les catégories d'opérations.

4. Le traitement visé aux paragraphes 1, 2 et 3 ne peut être moins favorable que celui accordé aux investisseurs de la nation la plus favorisée se trouvant dans des situations similaires.

#### Art. 6

##### *Subrogation*

1. Si, en vertu d'une garantie légale ou contractuelle couvrant les risques non commerciaux des investissements, des indemnités sont payées à un investisseur de l'une des Parties contractantes, l'autre Partie contractante reconnaît la subrogation de l'assureur dans les droits de l'investisseur indemnisé.

2. Conformément à la garantie accordée à l'investisseur concerné, l'assureur est admis à faire valoir tous les droits que l'investisseur aurait pu exercer si l'assureur ne lui avait pas été subrogé.

3. Tout différend entre une Partie contractante et l'assureur d'un investisseur de l'autre Partie contractante sera réglé conformément aux dispositions de l'article 8 de la présente Convention.

#### Art. 7

##### *Autres obligations*

1. La présente Convention ne porte pas préjudice :

- a) aux lois, règlements, pratiques ou procédures administratives ou aux décisions administratives ou judiciaires de l'une ou l'autre des Parties contractantes;
- b) aux obligations juridiques internationales;
- c) aux obligations contractées par l'une ou l'autre des Parties contractantes, y compris celles figurant dans un accord particulier d'investissement ou dans une autorisation d'investissement existant, les uns ou les autres, antérieurement ou postérieurement à son entrée en vigueur.

2. Lorsqu'une question relative à un investissement est régie à la fois par la présente Convention et par une ou plusieurs des dispositions visées au paragraphe 1, les investisseurs peuvent toujours se prévaloir des dispositions qui leur sont les plus favorables.

3. Investeerders van een Overeenkomstsluitende Partij kunnen met de andere Overeenkomstsluitende Partij bijzondere akkoorden sluiten op voorwaarde dat de bepalingen hiervan niet strijdig zijn met deze Overeenkomst.

Investerings die krachtens dergelijke bijzondere akkoorden worden verricht, zijn, voor het overige, aan deze Overeenkomst onderworpen.

#### Art. 8

##### *Geschillen met betrekking tot de investeringen*

1. Voor de toepassing van dit artikel geldt als geschil met betrekking tot een investering elk geschil betreffende :

a) de uitlegging of toepassing van een bijzonder investeringsakkoord tussen de Overeenkomstsluitende Partij en een investeerder van de andere Overeenkomstsluitende Partij;

b) de uitlegging of toepassing van een investeringsvergunning toegekend door de voor buitenlandse investeringen bevoegde overheid van het gastland;

c) de bewering dat afbreuk is gedaan aan enig recht dat door deze Overeenkomst inzake investeringen wordt toegekend of ingesteld.

2. Elk geschil met betrekking tot de investeringen zal het voorwerp zijn van een schriftelijke kennisgeving die samen met een voldoende gedetailleerd en door de investeerder van een der Partijen opgesteld memorandum wordt gericht aan de andere Overeenkomstsluitende Partij.

Het geschil wordt bij voorkeur in der minne opgelost door een regeling tussen de Partijen bij het geschil of, bij ontstentenis daarvan, door verzoening tussen de Overeenkomstsluitende Partijen langs diplomatieke weg.

3. Indien het geschil niet kan worden geregeld binnen drie maanden na de in het eerste lid bedoelde schriftelijke kennisgeving, wordt het op verzoek van de betrokken investeerder voor verzoening of arbitrage voorgelegd aan het Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen.

Met dat doel geeft elke Overeenkomstsluitende Partij, door deze bepaling, haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming om een dergelijk geschil voor te leggen aan het Centrum.

Deze toestemming houdt in dat elke Overeenkomstsluitende Partij ervan afziet te eisen dat vooraf alle interne administratieve en gerechtelijke middelen zijn uitgeput.

4. Geen Overeenkomstsluitende Partij, die partij is bij een geschil, kan in enig stadium van een gerechtelijke, scheidsrechterlijke of andere procedure en op welke grond ook, een opwerping maken wegens het feit dat de investeerder, die tegenpartij is bij het geschil, een vergoeding ter uitvoering van een verzekeringspolis of van de in artikel 6 voorziene waarborg heeft ontvangen die het geheel of een gedeelte van zijn schade dekt.

5. Het arbitrageorganisme doet zijn uitspraak op grond van :

— het nationale recht van de Overeenkomstsluitende Partij die partij bij het geschil is en op wiens grondgebied de investering gevestigd is, met inbegrip van de regels met betrekking tot de conflicten tussen wetgevingen;

— de bepalingen van deze Overeenkomst;

— de termen van de eventuele bijzondere Overeenkomst met betrekking tot de investering;

3. Les investisseurs d'une Partie contractante peuvent conclure avec l'autre Partie contractante des accords particuliers dont les dispositions ne peuvent pas être contraires à la présente Convention.

Les investissements effectués en vertu de tels accords particuliers sont, pour le surplus, régis par la présente Convention.

#### Art. 8

##### *Différends relatifs aux investissements*

1. Pour l'application du présent article, un différend relatif à un investissement est défini comme un différend concernant :

a) l'interprétation ou l'application d'un accord particulier d'investissement entre une Partie contractante et un investisseur de l'autre Partie contractante;

b) l'interprétation ou l'application de toute autorisation d'investissement accordée par les autorités de l'Etat hôte régissant les investissements étrangers;

c) l'allégation de la violation de tout droit conféré ou établi par la présente Convention en matière d'investissement.

2. Tout différend relatif aux investissements fait l'objet d'une notification écrite, accompagnée d'un aide-mémoire suffisamment détaillé établi à l'initiative de l'investisseur de l'une des Parties, à l'autre Partie contractante.

Ce différend est, de préférence, réglé à l'amiable par un arrangement entre les parties au différend et, à défaut, par la conciliation entre les Parties contractantes, par la voie diplomatique.

3. Si le différend ne peut être réglé dans les trois mois à compter de la notification écrite visée au paragraphe 1, il est soumis, à la demande de l'investisseur concerné, pour conciliation ou arbitrage au Centre international pour le Règlement des Différends relatifs aux Investissements (CIRDI).

A cette fin, chaque Partie contractante donne, par la présente disposition, son consentement anticipé et irrévocable à ce que tout différend de cette nature soit soumis au CIRDI.

Ce consentement implique que chaque Partie contractante renonce à exiger que les recours administratifs ou judiciaires internes aient été préalablement épuisés.

4. Aucune des Parties contractantes, partie à un différend, ne peut soulever d'objection, à aucun stade de toute procédure judiciaire, arbitrale ou autre et à quelque titre que ce soit, du fait que l'investisseur, partie adverse au différend, a perçu une indemnité couvrant tout ou partie de ses dommages, en exécution d'une police d'assurance ou de la garantie prévue à l'article 6.

5. L'organisme d'arbitrage statue sur base :

— du droit national de la Partie contractante partie au litige, sur le territoire de laquelle l'investissement est situé, y compris les règles relatives aux conflits de lois;

— des dispositions de la présente Convention;

— des termes de l'engagement particulier qui serait intervenu au sujet de l'investissement;

— de algemeen erkende regels en de beginselen van het internationale recht.

6. De arbitragevonnissen zijn definitief en bindend voor de partijen bij het geschil.

#### Art. 9

##### *Geschillen tussen Overeenkomstsluitende Partijen inzake uitlegging en toepassing*

1. Elk geschil tussen de Overeenkomstsluitende Partijen betreffende de uitlegging of de toepassing van deze Overeenkomst wordt zoveel mogelijk door overleg tussen de twee partijen of langs een andere diplomatieke weg geregeld.

Bij gebrek aan een dergelijke regeling wordt het geschil voorgelegd aan een gemengde commissie bestaande uit vertegenwoordigers van de twee Overeenkomstsluitende Partijen.

Op verzoek van de meest gerede partij komt de commissie binnen een termijn van twee maanden bijeen.

2) Indien de gemengde commissie het geschil niet kan regelen binnen zes maanden na de datum waarop van het geschil kennis is gegeven, wordt het op verzoek van een der Overeenkomstsluitende Partijen onderworpen aan arbitrage.

3) Het scheidsgerecht wordt per geval samengesteld uit drie scheidsmannen: elke Overeenkomstsluitende Partij wijst een scheidsman aan binnen twee maanden na de kennisgeving van het verzoek om arbitrage. De twee aldus aangewezen scheidsmannen kiezen in onderling overleg een derde scheidsman als Voorzitter, die onderdaan is van een derde Staat. De Voorzitter wordt benoemd binnen twee maanden na de aanwijzing van de twee andere scheidsmannen.

4) Indien het scheidsgerecht niet is samengesteld binnen de in het derde lid opgelegde termijnen, kan elke Overeenkomstsluitende Partij, bij ontstentenis van enige andere regeling, de Voorzitter van het Internationaal Gerechtshof verzoeken de nodige benoemingen te verrichten.

Indien de Voorzitter staatsburger van een der Overeenkomstsluitende Partijen is of als hij verhinderd is, wordt de Ondervoorzitter verzocht de nodige benoemingen te verrichten. Indien de Ondervoorzitter staatsburger is van een der Overeenkomstsluitende Partijen of als hij verhinderd is, wordt het oudste lid van het Internationaal Gerechtshof dat geen staatsburger is van een der Overeenkomstsluitende Partijen en dat kan optreden, verzocht de nodige benoemingen te verrichten.

5) Tenzij de Overeenkomstsluitende Partijen anders zijn overeengekomen, dient het scheidsgerecht uiterlijk tien maanden na zijn definitieve samenstelling uitspraak te doen.

6) Het scheidsgerecht stelt zijn eigen procedureregels vast en doet uitspraak bij meerderheid van stemmen. Zijn uitspraken zijn definitief en bindend voor de Overeenkomstsluitende Partijen.

7) Elke Overeenkomstsluitende Partij draagt de kosten die ontstaan uit de aanwijzing van haar scheidsman en uit haar vertegenwoordiging bij de arbitrageprocedure. De kosten die ontstaan uit de aanwijzing van de Voorzitter en de overige Procedurekosten worden gelijkelijk door de Overeenkomstsluitende Partijen gedragen.

— des règles et principes de droit international généralement admis.

6. Les sentences d'arbitrage sont définitives et exécutoires pour les parties au différend.

#### Art. 9

##### *Différends d'interprétation et d'application entre Parties contractantes*

1. Tout différend entre les Parties contractantes relatif à l'interprétation ou à l'application de la présente Convention est, autant que possible, réglé par voie de consultations entre les deux Parties, ou par toute autre voie diplomatique.

A défaut, le différend est soumis à une commission mixte composée de représentants des deux Parties contractantes.

Celle-ci se réunit, dans un délai de deux mois, à la demande de la Partie la plus diligente.

2) Si la commission mixte ne peut régler le différend dans un délai de six mois à compter de la date à laquelle le différend a été notifié, celui-ci est soumis à une procédure d'arbitrage, à la requête de l'une des Parties contractantes.

3) Dans chaque cas, le tribunal d'arbitrage est composé de trois arbitres: chaque Partie contractante désigne un arbitre dans les deux mois suivant la notification de la requête en arbitrage. Les deux arbitres ainsi désignés choisissent de commun accord un troisième arbitre comme Président, lequel est ressortissant d'un Etat tiers. Le Président est nommé dans les deux mois suivant la désignation des deux autres arbitres.

4) Si le tribunal n'est pas constitué endéans les délais prescrits au paragraphe 3, chaque Partie contractante peut, en l'absence de tout autre arrangement, inviter le Président de la Cour Internationale de Justice à procéder aux désignations nécessaires.

Si le Président est citoyen de l'une des Parties contractantes ou s'il est empêché, le Vice-Président est invité à procéder aux désignations nécessaires. Si le Vice-Président est citoyen de l'une des Parties contractantes ou s'il est empêché, le membre le plus âgé de la Cour Internationale de Justice, qui n'est pas citoyen de l'une des Parties contractantes et qui peut agir, est invité à procéder aux désignations nécessaires.

5) A moins qu'il n'en soit convenu autrement par les Parties contractantes, la décision du tribunal arbitral doit être rendue au plus tard dix mois à dater de sa constitution définitive.

6) Le tribunal fixe ses propres règles de procédure.

Ses décisions sont prises à la majorité des voix et sont définitives et exécutoires pour les Parties contractantes.

7) Chaque Partie contractante supporte les frais inhérents à la désignation de son arbitre et à sa représentation dans la procédure d'arbitrage. Les frais inhérents à la désignation du Président et les autres frais de procédure sont supportés à parts égales par les Parties contractantes.

Het scheidsgerecht kan echter in een uitspraak bepalen dat een der Overeenkomstsluitende Partijen een groter deel van de kosten zal dragen; deze uitspraak is bindend.

Art. 10

*Inwerkingtreding en duur*

1) Deze Overeenkomst treedt in werking dertig dagen na de datum waarop de akten van bekrachtiging worden uitgewisseld. Ze blijft van kracht gedurende een eerste termijn van tien jaar en wordt daarna telkens stilzwijgend verlengd voor tien jaar, tenzij een der Overeenkomstsluitende Partijen ze bij kennisgeving aan de andere Partij langs diplomatieke weg opzegt ten minste zes maanden voor de datum waarop de lopende geldigheidstermijn verstrijkt.

2) Investerings die voor de datum van beëindiging van deze Overeenkomst werden verricht, blijven onder haar toepassing vallen gedurende een aanvullende termijn van tien jaar vanaf de datum van beëindiging.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende vertegenwoordigers, daartoe behoorlijk gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Brussel op 13 april 1989 in twee oorspronkelijke exemplaren, in de Franse taal.

*Voor de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie :*

L. TINDEMANS

*Voor de Republiek Boeroendi :*

C. MBONIMPA

Toutefois, le tribunal peut préciser dans sa décision qu'une part plus élevée des frais doit être supportée par l'une des Parties contractantes et cette décision est exécutoire.

Art. 10

*Entrée en vigueur et durée*

1) La présente Convention entre en vigueur trente jours après la date d'échange des instruments de ratification. Elle reste en vigueur pour une période initiale de dix ans et est ensuite chaque fois tacitement reconduite pour dix ans, à moins que l'une des Parties contractantes n'en notifie à l'autre Partie la dénonciation par voie diplomatique au moins six mois avant la date d'expiration de la période de validité en cours.

2) Les investissements effectués avant la date d'expiration de la présente Convention lui restent soumis pendant une période supplémentaire de dix ans à dater de ladite expiration.

EN FOI DE QUOI les représentants soussignés, dûment autorisés par leurs Gouvernements respectifs, ont signé la présente Convention.

FAIT à Bruxelles, le 13 avril 1989, en double original, en langue française.

*Pour l'Union économique belgo-luxembourgeoise :*

L. TINDEMANS

*Pour la République du Burundi :*

C. MBONIMPA